МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Пряшівський університет у Пряшеві (Словаччина)
Інститут проблем виховання НАПН України
Національна рада жінок України
Рівненський державний гуманітарний університет
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Гендерний центр управління праці та соціального захисту населення
Уманської міської ради

ПРОСОЦІАЛЬНА ОСОБИСТІСТЬ У ГЕНДЕРНОМУ ВИМІРІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Матеріали
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(м. Умань, 29 травня 2025 р.)

Умань
Компринт
2025

УДК 316.61:305](06)
П85

Редакційна колегія:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коляда Н. М., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Войтовська А. І., доктор філософії, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 15 від 29 травня 2025 року)

Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-
П85 методологічні та прикладні аспекти : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Умань, 29 трав. 2025 р.) / МОН України, Пряшівський ун-т у Пряшеві (Словаччина), Ін-т проблем виховання НАПН України [та ін.] ; [редкол.: О. О. Кравченко, Н. М. Коляда, А. І. Войтовська]. – Умань : Компринт, 2025. – 256 с.

До збірника увійшли матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико- методологічні та прикладні аспекти» яка відбулася 29 травня 2025 р. в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

УДК 316.61:305](06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2025

ЗМІСТ

Албул Ірина Володимирівна	**ПРОФЕСІЙНА ВЗАЄМОДІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ**	**8**
Амонс Антон Анатолійович	**ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ**	**10**
Амонс Михайло Анатолійович	**ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ГОТОВНОСТІ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ПРОЄКТІВ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ, ЩО БАЗУЮТЬСЯ НА ПРИНЦИПАХ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ**	**14**
Балдинюк Олена Дмитрівна	**РОЛЬ МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ**	**18**
Барчук Олена, Коляда Тетяна	**СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УКРАЇНІ**	**21**
Бенецький Сергій	**ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЛІДЕРА В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**	**23**
Бідюк Дмитро Євгенійович	**ПАРТИСИПАТИВНА МОДЕЛЬ ПІДТРИМКИ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА: ДОСВІД США**	**27**
Бойко Ольга Миколаївна	**СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ**	**29**
Бойко Анна Іванівна, Ісаченко Вікторія Павлівна	**РОБОТА СОЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ, ЯКІ НАДАЮТЬ ДОПОМОГУ ЛЮДЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ**	**32**
Бойченко Валентина Василівна, Тимошенко Олександр Володимирович	**ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**	**35**
Войтенко Андрій	**ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОРГАНІЗАТОРА ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**	**40**
Войтовська Алла Іванівна, Квашук Віталій Віталійович, Заблоцький Богдан Ігорович	**УКРАЇНА ВИСТОЇТЬ: ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ПОРЯТУНОК**	**43**
Гамага Анна Ігорівна, Левченко Наталія Володимирівна	**СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВІЙСЬКОВИХ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ В УКРАЇНІ**	**47**

Гончар Інна Григорівна	**РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У СТАНОВЛЕННІ ПРОСОЦІАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ**	**52**
Григоренко Владислав Олександрович	**РОЗРОБКА ПРОГРАМНИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ МОЛОДІ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ПРОГРАМНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ**	**56**
Грицай Юлія Володимирівна, Коляда Наталія	**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ**	**60**
Гуменюк Оксана Григорівна, Бачмага Діана Андріївна	**ГЕНДЕРНІ КОНФЛІКТИ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ**	**66**
Даньшин Микола Миколайович	**ЗМІСТ ТА ПРИНЦИПИ ГЕНДЕРНОГО УПРАВЛІННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**	**69**
Демчик Наталія Олекандрівна	**PREPARING STUDENTS FOR FAMILY CREATION: A SCANDINAVIAN VIEW ON THE PROBLEM**	**73**
Андрій Дзиговський	**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГЕНДЕРНОГО ЦЕНТРУ**	**76**
Дубосару Віолетта Анатоліївна	**Е-ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ, ПЛАТФОРМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**	**79**
Елькін О. Б., Рассказова О. І., Гринько В. О.	**ПАРТНЕРСТВО ШКОЛИ ТА РОДИНИ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОГРАМ СЕЕН І МОДЕЛІ ШКІЛЬНОГО СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ**	**82**
Єгорова Ксенія Григорівна	**НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ**	**90**
Заїць Юлія Сергіївна, Кравченко Оксана Олексіївна	**ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ В М. УМАНІ**	**93**
Іздепська Крістіна Анатоліївна	**ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ КНИГИ ТАМАРИ МАРЦЕНЮК «ЧОМУ НЕ ВАРТО БОЯТИСЬ ФЕМІНІЗМУ».**	**97**
Ільєва Катерина Сергіївна, Цихуляк Іван Михайлович	**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**	**100**
Ісаченко Вікторія Павлівна, Семченко Едуард Анарович	**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АДАПТАЦІЇ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ПОЛЬЩІ**	**103**
Калинюк Олексій Михайлович	**ЗНАЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇН У ГРОМАДЯНСЬКОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ**	**106**
Карпич Ірина Олександрівна	**СІМЕЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ**	**110**
Качалов Максим Олександрович	**СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ**	**112**
Кушнір А. О., Коваль Кіра Олександрівна	**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ НУШ**	**116**
Коляда Наталія,	**ДЕРЖАВНА СІМЕЙНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ**	**120**

Коляда Наталія Ігорівна	**ЗАХИСТУ ДИТИНСТВА**	
Король Святослав Петрович	**ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО ФОРМУВАННЯ ПРОСОЦІАЛЬНОЇ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**	**123**
Кочубей Тетяна Дмитрівна	**РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**	**125**
Кравченко Оксана Олексіївна, Войтовська Алла Іванівна	**ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ ДО 2030 РОКУ**	**130**
Крецу Іванна Іванівна, Левченко Наталія Володимирівна	**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ**	**133**
Кудла Марія Валеріївна	**ТВОРЧІСТЬ ЯК ЗАСІБ АКМЕОЛОГІЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА**	**136**
Литвин Наталія Іванівна, Ісаченко Вікторія Павлівна	**РОЛЬ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ В УКРАЇНІ**	**139**
Діана ЛОГВІНЕНКО, Андрій ОЛАР, Вікторія ІСАЧЕНКО	**ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ФАХІВЦІВ БЛАГОДІЙНОГО СЕКТОРУ**	**142**
Майструк **Юрій Станіславович**	**ФОРМУВАННЯ ВОЛЕЛЮБНОСТІ ЯК УМОВИ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ**	**146**
Людмила МЕЛЬНИК, Оксана КРАВЧЕНКО	**ПРОТИДІЯ ТЕХНОЛОГІЧНО-МАРКЕТИНГОВОМУ РУЙНУВАННЮ БАЗОВИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ВИКЛИКИ ТА УСПІШНІ ПРАКТИКИ**	**148**
Макогоненко Марина Василівна, Ісаченко Вікторія Павлівна	**ІСТОРІЯ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ШЛЯХ ВІД ЖЕРТОВНОСТІ ДО ГРОМАДЯНСЬКОЇ СИЛИ**	**151**
Матрос Ольга Олександрівна	**ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ООН ЖІНКИ ТА ФОНДУ ООН У ГАЛУЗІ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ**	**154**
Моргай Ліля Анатоліївна	**ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**	**158**
Марія Моторна	**СПІВПРАЦЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ВОЛОНТЕРСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**	**162**

Несклада Софія Андріївна, Колєсніченко Світлана Валеріївна	**ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ**	**166**
Оверчук Тетяна Володимирівна, Карпич Ірина Олександрівна	**СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ТА ЇХНІМИ СІМ'ЯМИ**	**170**
Олексієнко Анастасія Віталіївна	**МАРКЕТИНГ В УКРАЇНІ: ТРЕНДИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**	**173**
Панченко Роман Васильович	**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ**	**176**
Писаненко Олександр Іванович	**SOCIAL COMPETENCE OF GRADUATES OF TECHNICAL UNIVERSITIES: VIEWS OF CONTEMPORARY PEOPLE**	**180**
Підвальна Юлія Василівна	**ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ І СУЧАСНИЙ СТАН**	**182**
Піндрус Дмитро Юрійович, Кірдан Олена Леонідівна	**ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ**	**187**
Полєхіна Вікторія Миколаївна	**СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПІДТРИМКИ РОДИНИ У НІМЕЧЧИНІ**	**189**
Роєнко Світлана Олександрівна	**КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ: ЯК УНИКНУТИ ПОРУШЕННЯ ЕТИЧНИХ ТА ПРАВОВИХ НОРМ**	**193**
Рудюк Анна Олександрівна, Албул Ірина Володимирівна	**ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ МОЛОДІ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**	**196**
Семигіна Тетяна Валеріївна	**БУТИ ВИДИМОЮ: ГЕНДЕРНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ДОБУ ЕПІДЕМІЙ І ВОЄН**	**199**
Скочко Максим Олександрович	**ЦИФРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ**	**203**
Станішевська Вікторія Іванівна	**ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ**	**206**
Стасюк Євгеній Юрійович	**СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ОСВІТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД**	**209**
Стріюк Марина Валеріївна, Кірдан Олена Леонідівна	**ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ**	**212**
Табаченко Сергій	**РЕСУРСИ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ**	**214**
Тітова Любов Олександрівна,	**СУГЕСТІЯ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ**	**218**

Ковтанюк Інна Ігорівна		
Тіщенко Анна Володимирівна	**ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ (МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ДЖЕРЕЛА, ІСТОРІЯ, ПРИНЦИПИ)**	**222**
Ткачук Лариса Василівна	**ПРОСОЦІАЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ОРГАНІЗАЦІЙ**	**226**
Ткачук Мирослава Михайлівна	**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОСОЦІАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**	**229**
Ткачук Юлія Юріївна, Клименко Юлія Анатоліївна	**ВІЙСЬКОВА ПСИХОТРАВМА ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ**	**232**
Чепель Дмитро Олександрович	**ФУТБОЛ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБИ У ЗДОРОВОМУ СПОСОБІ ЖИТТЯ В УМОВАХ НУШ**	**234**
Світлана Чернета	**ОСОБИСТІСТЬ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ**	**237**
Чорна Надія Володимирівна, Коляда Наталія Миколаївна	**ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЖІНОК, ЧОЛОВІКИ ЯКИХ ВОЮЮТЬ**	**241**
Чуприна Анастасія Ярославівна, Качур Юлія Миколаївна, Гавенко Едуард Валерійович	**СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ОСВІТИ ТА ОБОРОНИ: ВИХОВАННЯ, ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ У ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ**	**245**
Шевчук Оксана Миколаївна	**САМОПІЗНАННЯ – ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ**	**248**
Штомпель Костянтин	**КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОРГАНІЗАТОРІВ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ**	**251**
Шустер Вадим Миколайович, Чернета С.Ю	**ГЕНДЕРНА ЧУТЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО БЕЗКОНФЛІКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ**	**254**
Яременко Олег Миколайович	**ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТЯН ТА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО**	**257**

втрати ресурсів може зумовлювати вторинні надбання, що підкреслює можливість особистісного зростання та розвитку через подолання викликів.

Таким чином, ресурси особистості є фундаментальним чинником у процесі подолання стресу. Вони визначають ефективність обраних копінг-стратегій, впливають на рівень самоефективності та формують здатність до адаптації. Розуміння взаємозв'язку між різними типами ресурсів, стратегіями подолання та самоефективністю є ключовим для розробки ефективних психологічних інтервенцій, спрямованих на розвиток стійкості до стресу та підвищення психологічного благополуччя особистості. Подальші дослідження мають зосередитися на тому, які саме ресурси задіюються в конкретних копінг-моделях та які стратегії є найбільш ефективними для збереження та примноження особистісних ресурсів в умовах стресу.

Список використаних джерел:

1. Карамушка Л. М., Снігур Ю. С. Копінг-стратегії: сутність, підходи до класифікації, значення для психологічного здоров’я особистості та організації. *Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том І : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. Вип. 55.* 2020. С. 23-30.

2. Психологія стресу : підручник / Л. Б. Наугольник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

Тітова Любов Олександрівна
Здобувачка ОС «Доктор філософії»
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
викладачка кафедри
інформатики і інформаційно-комунікаційних технологій,
Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

Ковтанюк Інна Ігорівна,
Здобувачка ОС «Доктор філософії»
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
викладачка кафедри
інформатики і інформаційно-комунікаційних технологій,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

СУГЕСТІЯ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ

Сучасна освітня система потребує впровадження новітніх методик навчання, що забезпечують ефективне засвоєння знань, формування вмінь, навичок та компетентностей, а також підвищують мотивацію здобувачів освіти до навчання. Одним із таких підходів є сугестія, що базується на використанні психологічних механізмів впливу на підсвідомість. У навчанні інформатики це може сприяти кращому сприйняттю складної технічної інформації, зниженню рівня тривожності перед вивченням програмування та стимулюванню креативного мислення.

Сугестія (від лат. «suggestio» – навіювання) визначається як вплив на психіку людини, що здійснюється переважно на підсвідомому рівні. У педагогіці сугестія використовується для формування позитивного емоційного фону, підвищення самооцінки здобувачів освіти та стимулювання їх до активного пізнання [2]. Інформатика як дисципліна має певні труднощі у засвоєнні, зокрема через велику кількість абстрактних понять та алгоритмів, а використання сугестії допомагає знизити рівень когнітивного навантаження та полегшити сприйняття навчального матеріалу.

Сугестія в освітньому процесі пов’язана з психолого-педагогічними аспектами впливу на здобувачів освіти. Основними її елементами є:

- *Емоційне налаштування* полягає у тому, що викладач створює атмосферу довіри та підтримки, що сприяє зниженню страху перед складними темами.

- *Мовна та невербальна комунікація* – особливості голосу, міміка, жести, використання пауз для акцентування ключових моментів.

- *Зміна когнітивних установок*, а саме використання позитивних формулювань замість критичних зауважень.

- *Асоціативне мислення* – представлення матеріалу через метафори, аналогії та візуальні образи.

- *Гейміфікація* – включення ігрових елементів, які знижують психологічний бар'єр та стимулюють навчання.

Сугестивна технологія не лише підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу, а й сприяє розвитку просоціальної особистості. Це відбувається за рахунок формування емоційного інтелекту здобувачів освіти, підвищення їх самооцінки та впевненості у власних силах, формування етичних норм поведінки, а також розвитку співпраці та колективної взаємодії [1].

Застосування сугестії у навчанні інформатики має широкий спектр практичних інструментів, що дозволяють підвищити якість засвоєння матеріалу та знизити тривожність здобувачів освіти. Серед них можна виділити такі:

1. Сторітелінг – подання матеріалу у вигляді історії або наративу. Наприклад, викладання основ алгоритмізації через історію про «подорож героя», де кожен етап розв'язання задачі представлений як випробування, яке потрібно подолати.

2. Зорові асоціації – використання кольорових схем, піктограм, графічних моделей для формування асоціативних зв'язків.

3. Візуалізація алгоритмів та програм через VR та AR – створення моделей коду або структур даних у віртуальній реальності для полегшення розуміння абстрактних понять.

4. Навіювання впевненості через підхід «ти вже знаєш, як це зробити» – представлення нових тем як логічного продовження вже засвоєного матеріалу, що допомагає знизити страх перед складними поняттями.

5. Рольові ігри у вивченні програмування – учні можуть грати ролі розробників у команді, де кожен відповідає за певну частину коду, що сприяє розвитку комунікативних навичок та колективної відповідальності.

6. Метод «підсвідомого запам'ятовування» – викладач може повторювати ключові поняття в різних контекстах протягом заняття, створюючи ефект природного запам'ятовування.

7. Гейміфікація навчання – використання інтерактивних платформ, ігрових симуляторів для вивчення програмування або моделювання мереж дозволяє здобувачам освіти в безпечному середовищі досліджувати та тестувати свої навички без страху зробити помилку.

У підсумку, застосування сугестії у навчанні інформатики має великий потенціал для підвищення ефективності освітнього процесу, зокрема через зниження психологічних бар'єрів та спрощення засвоєння складних та абстрактних понять. Використання сторітелінгу, зорових асоціацій, візуалізації, рольових ігор, методів підсвідомого запам'ятовування та гейміфікації [3], дозволяє не тільки полегшити сприйняття навчального матеріалу, але й створити сприятливу емоційну атмосферу для здобувачів освіти, що стимулює їхню мотивацію та сприяє розвитку необхідних компетентностей. Водночас, сугестія допомагає формувати позитивну самооцінку та впевненість у власних силах, що є важливим аспектом розвитку здобувачів освіти. Тому інтеграція сугестії у процес навчання інформатики є інструментом для створення ефективного, емоційно комфортного та мотивуючого освітнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Мироненко Н., Пуляк О. Сугестивна технологія як засіб мотивації студентів до освітньої діяльності в умовах дистанційного навчання. *Наукові*

записки. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 1(208). С. 187–192. DOI: https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-187-192.

2. Твердохліб О., Гайович Г. Сугестія та її прояви в сучасному інформаційному просторі держави. *Науковий вісник: Державне управління.* 2022. № 1(11). С. 222–239. URL: https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-222-239.

3. Тітова Л. Соціологічні аспекти освітньої гейміфікації. *Актуальні дослідження суспільних наук :* матеріали IX Всеукр. наук. конф., м. Умань, 23 берез. 2023 р. Умань, 2023. С. 28–29. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/15389.

Тіщенко Анна Володимирівна
Здобувачка ОС «Доктор філософії»
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ (МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ДЖЕРЕЛА, ІСТОРІЯ, ПРИНЦИПИ)

Освіта в Україні перебуває в процесі змін, трансформацій і переходу до повної реалізації концепції нової української школи. Разом з тим ситуація ускладнюється умовами війни. Під час збройного конфлікту із сусідньою державою відбулося переосмислення ролі громадянської ідентичності українців. Постає питання необхідності формування у громадян розуміння приналежності до держави, її цінностей та інтересів. Особливо важливим завданням освіти у цей складний для нашої держави час має бути виховання достойних громадян, відданих патріотів, що відчувають свою спорідненість з Україною, з її історією, культурою, народом. Тому актуалізується проблема